

Пушишева В.Я.

*директор Кіровоградського інституту розвитку людини
м. Кропивницький*

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОТРИМАННЯ НОРМ ПРАВА У РОБОТІ З МОЛОДДЮ

Майбутнє країни – це її здорова молодь, професійно підготовлена, креативна, готова до втілення тих завдань, які дозволять зробити життя комфортним, безпечним, економічно успішним, радісним, захищена у правовому полі. Молоді люди, внаслідок свого юнацького максималізму, не завжди адекватно оцінюють сьогоденні життєві виклики, не готові реагувати на них у правовому полі, потребують корекції власної поведінки та ненав'язливої допомоги зі сторони дорослих. Стан розвитку суспільства значною мірою залежить від рівня цілеспрямованого процесу формування правосвідомості та правової культури його членів, тобто від процесу правової освіти. Радикальні зміни в економічній, соціальній і політичній сферах обумовлюють зміни правового мислення і правової поведінки членів суспільства [2, с.368].

Досвід підготовки юристів у Кіровоградському інституті розвитку людини свідчить про необхідність додаткової правової освіти, враховуючи особливості сьогоденного стану розвитку суспільства. Тісний зв'язок встановлено з управлінням юстиції по роз'ясненню важливих положень по захисту прав людини. Здобувачам освіти надано додаткові роз'яснення по поверненню податкової пільги при сплаті за навчання за умови, що їх батьки офіційно працевлаштовані та сплачують податки. Відповідний перелік документів допоможе оформити в установленому порядку часткове повернення коштів за навчання. Такі випадки застосування даної норми закону не поодинокі.

Додатково роз'яснено і порядок дій при вимаганні хабара за іспит чи навчання. Маємо право з радістю констатувати, що хабарництво у нашому навчальному закладі повністю подолано, але тим не менше до студентів доведено алгоритм дій при такому ганебному явищі. Студенти чітко знають, що спочатку необхідно звернутися до органу студентського самоврядування, повідомити керівництво закладу, звернутися до правоохоронних органів із заявою, правоохоронці роз'яснять подальші дії студента, підготувати докази (аудіо-, відеозапис, свідчення друзів, одногрупників). Право на освіту без корупції у молоді ніхто не відбирав.

Ознайомлені студенти і з відповідальністю за надання неправомірної вигоди (хабара) і з її отриманням. Готуємо студентів до повсякденного життя без хабарів на майбутнє. Здобувачі освіти чітко знають, що своєчасне добровільне повідомлення про неправомірну вигоду звільняє від кримінальної відповідальності. Покарання за хабар передбачено у вигляді штрафу 8 500 грн.- за надання неправомірної вигоди, 17 000 грн. – за її отримання. Відповідно до ст.368 та ст.369 Кримінального кодексу України покарання передбачає до 12 років позбавлення волі. Знання цих норм закону допоможе молодим людям у майбутньому уникнути відповідальності за даний вид злочину.

Значна робота була приділена і запобіганню домашнього насильства. Адже прояви його, на превеликий жаль, ще трапляються у сім'ях. Під домашнім насильством розуміють дії або бездіяльність фізичного, сексуального, психологічного або економічного насильства, що вчиняються в сім'ї по відношенню до її членів.

Під економічним насильством в законі значиться, якщо один з членів сім'ї здійснює умисне позбавлення житла, їжі, одягу, іншого майна, коштів чи документів або можливості користуватися ними, залишення без догляду чи піклування, перешкоджання в отриманні необхідних послуг з лікування чи реабілітації, заборону працювати, примушування до праці, заборону навчатися та інші правопорушення економічного характеру.

Психологічне насильство, відповідно до закону, – це словесні образи, погрози, у тому числі щодо третіх осіб, приниження, переслідування, залякування, інші діяння, спрямовані на обмеження волевиявлення особи, контроль у репродуктивній сфері, якщо такі дії або бездіяльність викликали у постраждалої особи побоювання за свою безпеку чи безпеку третіх осіб, спричинили емоційну невпевненість, нездатність захистити себе або завдали шкоди психічному здоров'ю особи.

Раніше за домашнє насильство була виключно адміністративна відповідальність[5, с.248], тепер же введена кримінальна відповідальність окремим законом. За кожен з видів насильства передбачена різна відповідальність. Покарання можуть бути наступні: громадські роботи на строк від 150 до 240 годин, арешт на термін до шести місяців, обмеження волі на термін до п'яти років або позбавлення волі на термін до двох років. За систематичне вчинення насильства, особливо по відношенню до малолітніх дітей, навіть позбавлення волі.

Щодо дітей – вони вважаються жертвою насильства й у тому разі, якщо були присутні при таких сценах вдома. Навіть виховання дитини ременем вважається насильством, адже це принижує гідність дитини. Навіть, якщо діти стали свідками насильства у сім'ї, вони вже є жертвою насильства. Вчителі, медсестри, лікарі повинні повідомляти в поліцію про підозри, про вчинення дій щодо насильства дитини.

Приємно зауважити, що у студентському середовищі нашого інституту традиційно склалися добрі, толерантні стосунки між собою та з особами з особливими потребами. І здобувачі, і викладачі уважно, з великим розумінням відносяться до осіб з інвалідністю, допомагають під час навчального процесу, підтримують, оберігають від насмішок та знущань.

Визначним проривом у юридичній практиці стало визнання поняття булінгу та передбачення відповідальності не тільки за вчинення, а й за приховування випадків цькування. Верховна Рада України 18 грудня 2018 року прийняла Закон України №8584 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо протидії булінгу». Законом визначено, що **булінг** (цькування) – це діяння учасників освітнього процесу, які полягають у психологічному, фізичному, економічному, сексуальному насильстві, у тому числі із застосуванням засобів електронних комунікацій, що вчиняються стосовно

малолітньої чи неповнолітньої особи або такою особою стосовно інших учасників освітнього процесу, внаслідок чого могла бути чи була заподіяна шкода психічному або фізичному здоров'ю потерпілого. Закон вносить зміни до Кодексу України про адміністративні правопорушення, згідно з якими встановлюється відповідальність за булінг. Після виходу Закону щодо протидії булінгу № 2657-VIII, студенти кафедри права та соціально-економічних відносин долучилися до роз'яснювальної роботи серед учнів міських шкіл по протидії булінгу.

Так, вчинення булінгу тягне за собою накладення штрафу від 850 до 1700 грн. або громадські роботи на строк від 20-ти до 40-ка годин. Ще до виходу закону в нашому колективі ми зіштовхнулися з проявами булінгу. Один зі студентів з їдкою посмішкою на вустах насміхався над старанним студентом. Завдяки оперативному втручання викладачів кафедри права йому доступно було роз'яснено, що це порушення прав іншої людини і за це є відповідальність. Ситуація нормалізувалася і подібних фактів не повторювалося.

Булінг, вчинений групою осіб або повторно протягом року після накладення адміністративного стягнення, законом встановлено штраф від 1700 до 3400 грн. або громадські роботи на строк від 40 до 60 годин. За булінг, вчинений дітьми від 14-ти до 16-ти років, відповідальність несуть батьки або особи, які їх замінюють у вигляді накладення штрафу. Його розмір, відповідно до ухваленого закону, становить від 850 до 1700 грн або громадські роботи на строк від 20 до 40 годин.

Водночас законом визначено покарання за приховування випадків булінгу педагогічним, науково-педагогічним, науковим працівником, керівником або засновником закладу освіти. Так, неповідомлення керівником закладу освіти уповноваженим підрозділам органів Національної поліції України про випадки булінгу тягне за собою накладення штрафу від 850 до 1700 грн або виправні роботи на строк до одного місяця з відрахуванням до 20% заробітку. У законі визначаються механізми протидії цьому явищу, серед них: покладання на засновника закладу освіти здійснення контролю за виконанням плану заходів, спрямованих на запобігання та протидію булінгу; на керівника закладу освіти – затвердження та оприлюднення плану заходів, спрямованих на запобігання та протидію булінгу, розгляд заяв про випадки булінгу від здобувачів освіти, їх батьків, законних представників, інших осіб та видання рішення про проведення розслідування. Заклади освіти зобов'язані забезпечувати запобігання та протидію булінгу.

Випускникам вузів – молодим спеціалістам – вкрай необхідно мати відповідний рівень правових знань, підвищувати правосвідомість та правову культуру, що допоможе їм прийняти правильні рішення в галузі організації виробництва і праці, в управлінні, повсякденному житті. У практичній діяльності молоді спеціалісти стають суб'єктами трудових, адміністративних правовідносин, правовідносин авторства тощо. Тому важливість правової освіти та підготовки студентів важко переоцінити[6, с.368].

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» (*Відомості Верховної Ради (ВВР), 2018, № 5, ст.35*)
2. Гетьман А. П. Правове виховання в сучасній Україні : монографія / А. П. Гетьман, –Х. : Право, 2010. –368 с.
3. Про Національну програму правової освіти населення: Указ Президента України [від 18.10.2001 №992/2001]// Офіційний вісник України. –2001 р., № 43. –09 листоп.
4. Гусарев С. Д. Юридична деонтологія (Основи юридичної діяльності) : навч. посіб. / С. Д. Гусарев, О. Д. Тихомиров. –К. : Знання, 2005.
5. Гетьман А. П. Філософія правового виховання : навч. посіб. / А. П. Гетьман, О. Г. Данильян, О. П. Дзьобань та ін. ; за ред. А. П. Гетьмана, О. Г. Данильяна. —Х. : Право, 2012. –248 с.
6. Ортинський В. Л. Основи права України /За редакцією професора В. Л. Ортинського. –Видання друге, доповнене і перероблене.–Львів: Оріяна-Нова, 2005. –368 с